

การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
เขตการศึกษา 1

นางสาวพองศรี เงินย่นยง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

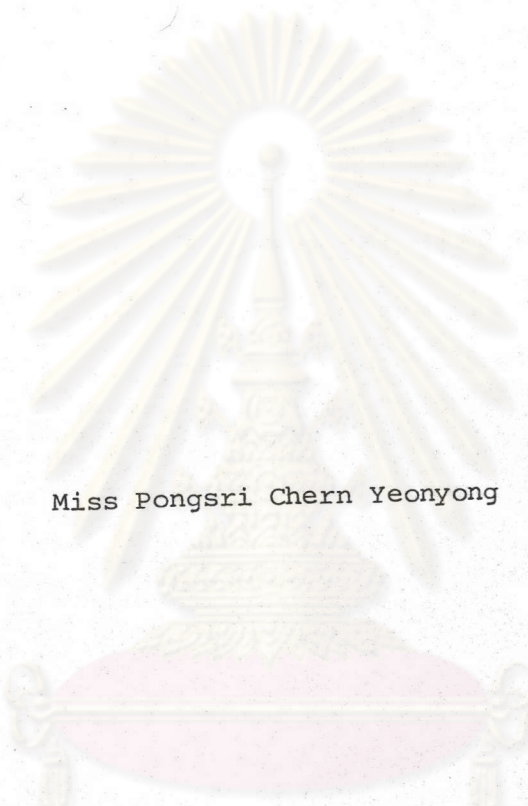
พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-190-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018431 i117209469

A STUDY OF THE OPERATION OF THE INSTRUCTIONAL
MEDIA CENTER IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL
PRIMARY EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION ONE

Miss Pongsri Chern Yeonyong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education
Department of Foundations of Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-190-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน
ประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1

โดย

นางสาวผ่องศรี เถินยืนยง

ภาควิชา

ประถมศึกษา

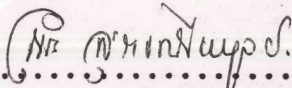
อาจารย์ที่ปรึกษา

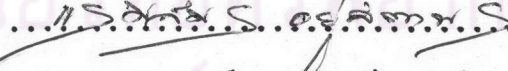
รองศาสตราจารย์ ดร.แรมสมร อยู่สถาพร

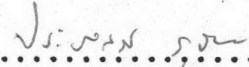
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์โพธิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.แรมสมร อยู่สถาพร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประภัสสร รุจิพร)

ห้องศรี เฉินยีนยง : การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 (A STUDY OF THE
OPERATION OF THE INSTRUCTIONAL MEDIA CENTER IN ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY
EDUCATION COMMISSION, EDUCATIONAL REGION ONE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.แรมสมร
อยู่สถาพร, 282 หน้า.. ISBN 974-581-190-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงานและศึกษามัธยมศึกษาการดำเนินงานของศูนย์สื่อ
การเรียนการสอนประจำโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
เขตการศึกษา 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน และครูผู้สอน

ผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารมีนโยบายในการจัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนขึ้นในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการ
จัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอน มีการจัดสถานที่ และแต่งตั้ง
ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน สนับสนุนการดำเนินงานในด้านงบประมาณ และ
นิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ส่วนในด้านการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ
การเรียนการสอนมีความเห็นได้ว่า ได้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ผลิตและพัฒนาสื่อการเรียน
การสอนโดยสำรวจความต้องการของครูและให้ครูมีส่วนร่วมในการผลิต 2) ประเมินผลการใช้สื่อโดยดู
จากหลักฐานการใช้และแจ้งผลการประเมินในที่ประชุม 3) จัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ
การเรียนการสอน โดยจัดสถานที่เก็บสื่อการเรียนการสอนเป็นห้องเอกเทศ และจัดเก็บสื่อโดยแยกตามกลุ่ม
ประสบการณ์ มีการจัดทำทะเบียนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและกำหนดรหัสให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย รวมทั้ง
จัดป้ายประชาสัมพันธ์การให้บริการ 4) จัดให้มีการศึกษาและฝึกอบรมการผลิตและใช้สื่อการเรียน
การสอน โดยสำรวจความต้องการของครูและจัดอบรมปีละครั้ง 5) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายการสื่อ
การผลิต และการใช้สื่อและบริการต่าง ๆ โดยศูนย์สื่อการเรียนการสอนจัดทำเป็นเอกสาร 6) ประเมินผล
การดำเนินงาน โดยสังเกตความสนใจของผู้มาใช้บริการ และสรุปผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารทราบ
ในด้านครูผู้สอนมีความเห็นได้ว่า ศูนย์สื่อการเรียนการสอนได้จัดหาสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพดี สอดคล้อง
กับหลักสูตร จัดหาสื่อมาเพิ่มเติมอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกในการใช้บริการที่ศูนย์สื่อการเรียน
การสอนให้แก่ครูอีกด้วย ส่วนในด้านปัญหาพบว่า ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน และครูผู้สอน
มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนมีเวลาไม่เพียงพอ
ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเป็นจำนวนมาก

ภาควิชา การประถมศึกษา
สาขาวิชา การประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา !!
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C040936 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD : OPERATION INSTRUCTION MEDIA CENTER ELEMENTARY SCHOOLS /
EDUCATIONAL REGION ONE

PONGSRI CHERNYOENYONG : A STUDY OF THE OPERATION OF THE INSTRUCTIONAL
MEDIA CENTER IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION EDUCATIONAL
REGION ONE. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. RAMSAMORN YOOSATHAPORN,
Ph.D., 282 PP. ISBN 974-581-190-4

The objective of the study was to examine the operation of the
Instructional Media Center (IMC) and its problems in elementary schools under
the Jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission,
Educational Region 1. The study was conducted on 3 sample groups : school
administrators, IMC staff and teachers.

The results of the study were as follow :

The school administrators had a policy to set up the IMC in their
schools in order to provide the school teachers with proper instructional
media items, to organize a place for the school IMC, to appoint staff, support
finance, supervise and follow up the operation. The IMC staff performed the
following responsibilities : 1) Develop and prepare instructional media
materials to serve the needs of the school teachers 2) Evaluate the uses
of instructional media materials by reviewing the users' record books and
report the evaluation to the school administrators 3) Keep the instructional
media materials in proper places, prepare a material register for
systematically controlling the stock of the items, and make known the
availability of instructional media items to the school teachers 4) Provide
the teachers with trainings on the proper uses of IMC items at least once a
year 5) Prepare lists of instructional media items and services available
for borrowing. 6) Evaluate the operation of the IMC and report to the
administrators. The teachers thought that the IMC could provide them with
effective instructional media. The items were always added up to serve the
requirement of the courses. The most important problem found was the IMC
staff had been too occupied with many kinds of work so that they could not
operate the functions of the IMC effectively and efficiently.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ 40/10/16
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา 11/5/2534
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.แรมสมร อยู่สถาพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และได้สละเวลา ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประภัสสร รุจิพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่าน เป็น อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วรรณี ชาญชิต และ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ สละเวลาตรวจแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจน เป็น เครื่องมือที่สมบูรณ์

ขอขอบคุณผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อ และคณะครูที่ให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดีในการ ตอบแบบสอบถาม

เหนือสิ่งอื่นใดผู้วิจัยขอกราบระลึกถึงพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้การส่งเสริม สนับสนุนทางการศึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ห้องศรี เงินยืนยง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ข
บทที่	
1 บทนำ	
แนว เหตุผลและทฤษฎีที่สำคัญ.....	i
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๘
คำจำกัดความในการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
ความหมายของศูนย์สื่อการเรียน.....	12
ความสำคัญของศูนย์สื่อการเรียน.....	14
ประเภทของศูนย์สื่อการเรียนการสอน.....	16
การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน.....	30
บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน.....	61
ศูนย์สื่อการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา.....	64
ศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	76
วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	80
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	83
การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
4	173
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	175
5	191
สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	211
สรุปผลการวิจัย.....	214
การอภิปรายผล.....	221
ข้อเสนอแนะ.....	222
บรรณานุกรม.....	224
ภาคผนวก.....	228
ภาคผนวก ก.....	278
ภาคผนวก ข.....	282
ภาคผนวก ค.....	
ภาคผนวก ง.....	
ประวัติผู้เขียน.....	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนครูผู้สอนที่เป็นตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงเรียน.....	76
2	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพ.....	86
3	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามนโยบายและ วัตถุประสงค์ในการจัดดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำ โรงเรียน.....	89
4	จำนวน และค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการบริหารการ ดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน.....	94
5	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามการสนับสนุนการ ดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน.....	98
6	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามการนิเทศติดตามผล การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอน.....	99
7	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารจำแนกตามการประเมินผลการปฏิบัติ งานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน.....	101
8	จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร จำแนกตามปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการบริหารการดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำ โรงเรียน.....	103
9	จำนวนและค่าร้อยละของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำ โรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ.....	107
10	จำนวนและค่าร้อยละของเจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามภาระด้านการสอน หน้าที่การสอนและหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย.....	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามการผลิต พัฒนาสื่อการเรียนการสอน.....	112
12	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามการผลิตสื่อการเรียนการสอนในแต่ละประเภท..	117
13	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ประจำโรงเรียน จำแนกตามวิธี ประเมินผล และการรายงาน ผลการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอน.....	120
14	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามด้านการจัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ การเรียนการสอน.....	122
15	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามวิธีการจัดเก็บสื่อประเภทวัสดุ.....	125
16	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน จำแนกตามวิธีการจัดเก็บสื่อประเภทอุปกรณ์.....	126
17	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียน จำแนก ตามด้านการจัดหาอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียน การสอนในส่วนของการจัดอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ การเรียนการสอน.....	127
18	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ประจำโรงเรียน จำแนกตามการให้ การศึกษา และ การฝึกอบรมในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน....	131

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ประจำโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามการให้ข้อเสนอเทศ เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน.....	135
20	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ประจำโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามการประเมินผล การดำเนินงานของศูนย์	138
21	จำนวนและค่าร้อยละของ เจ้าหน้าที่ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ประจำโรงเรียน จำแนกตามปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ สื่อการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ.....	140
22	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ...	144
23	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามการรับบริการ การผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนจากศูนย์สื่อการเรียน การสอน.....	147
24	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามการจัดบริการ ประเมินผล การใช้สื่อการเรียนการสอน โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์ สื่อการเรียนการสอน.....	151
25	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามการจัดบริการ จัดหาและอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอน ของศูนย์สื่อการเรียนการสอน.....	153
26	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามการให้การ ศึกษาและฝึกอบรมในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ของศูนย์สื่อการเรียนการสอน.....	156

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ สื่อการเรียน จากศูนย์สื่อการเรียนการสอน.....	158
28	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามการประเมินผลการ ดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน.....	160
29	จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินงานของศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียนประถม ศึกษา.....	162
30	จำนวนของโรงเรียนที่จัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน จำแนกตามการบริการ ด้านอาคารสถานที่ (จากการสังเกต).....	166
31	จำนวนของโรงเรียนที่จัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน จำแนกตามรูปแบบการให้บริการสื่อการเรียนการสอน.....	168
32	จำนวนของโรงเรียนที่จัดศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน จำแนกตามการจัดทำหลักฐานการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์สื่อ การเรียนการสอน.....	169
33	จำนวนของโรงเรียนที่จัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน จำแนกตามการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน.ประเภทวัสดุ.....	171
34	จำนวนของโรงเรียนที่จัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอนประจำโรงเรียน จำแนกตามการจัดเก็บสื่อการเรียนการสอน ประเภทอุปกรณ์.....	172